

Informační dokument Caritas Europa „Proč Evropa potřebuje více pracovní migrace“

1. Úvod

Cílem tohoto informačního dokumentu je poskytnout přehled o současném stavu politiky v oblasti legální migrace v Evropě, včetně překážek souvisejících s nedostatkem cest k legální migraci a práv migrujících pracovníků. Caritas Europa vyzývá evropské politiky, aby rozšířili a usnadnili pracovní migraci, aby uznali přínos migrujících pracovníků pro naši společnost a zároveň chránili jejich práva.

Média a politici prezentují téma migrace často v negativním duchu a zcela opomíjejí ohromný přínos migrujících pracovníků pro naši ekonomiku a společnost. Ten tu byl sice vždy, ale do popředí vystoupil zejména během pandemie COVID-19, kdy pracující migranti – včetně těch bez dokladů – vykonávali důležité práce v klíčových odvětvích, jako je dlouhodobá péče a zemědělství. Jak Evropa čelí výzvám spojeným se stárnutím společnosti a úbytkem dostupných pracovních sil, je stále zřejmější, že k pokrytí poptávky po pracovní síle bude zapotřebí zahraničních pracovníků se všemi typy kvalifikací – včetně středně a nízkokvalifikovaných.

Caritas Europa je přesvědčena, že migrace má pro země původu i pro cílové země pozitivní dopad, jak ekonomický, sociální, kulturní, tak i politický. Bohužel jsou cesty regulární migrace odstrašující a těžkopádné, což podporuje nelegální migraci a vykořisťování pracujících migrantů s nejistým nebo ilegálním statutem.

Cílem tohoto dokumentu je rozptýlit zmíněné obavy a poskytnout přehled komplexního právního a politického rámce, který v současné době platí v celé EU a který se vztahuje na několik typů migrujících pracovníků a přiznává jim různá práva v závislosti na délce pobytu nebo úrovni kvalifikace. Zahrnuje také pohled Caritas Europa na tyto politiky a uvádí konkrétní problémy, které naši členové zaznamenávají. Jeho součástí jsou rovněž některé slibné iniciativy, které přispívají ke vzniku regulárnějších kanálů možnosti pracovat (v EU i mimo ni) a které rovněž respektují práva migrujících pracovníků. V závěru jsou uvedena politická doporučení, která by měla napomoci k usnadnění pracovní migrace a mobility lidí při respektování práv a zájmů migrujících pracovníků.

2. Současný stav a výzvy v oblasti pracovní migrace v Evropě

2.1 Migrace v kontextu stárnutí evropské společnosti a nedostatku pracovních sil

Evropa se již řadu let potýká se **stárnutím evropské společnosti a poklesem počtu obyvatel v práceschopném věku**, což z dlouhodobého hlediska vystavuje její systém sociálního zabezpečení a sociální ochrany značnému náporu. Podle Eurostatu byla v roce 2021 více než pětina (20,8 %) obyvatel EU ve věku 65 let a více. Podíl osob ve věku 80 let a více na obyvatelstvu EU se má v letech 2021 až 2100 zvýšit z 6,0 % na 14,6 %. Do roku 2070 se **počet obyvatel v produktivním věku sníží z přibližně 65 % v roce 2019 na 56 až 54 % celkové populace EU**.¹

Zaměstnavatelé se již několik let potýkají s výrazným **nedostatkem pracovních sil a ruku v ruce s tímto demografickým problémem mají potíže i s náborem**. Místní populace v produktivním věku navíc není schopna nebo ochotna přijmout některé pracovní nabídky z důvodu nedostatku potřebných dovedností nebo nevyhovujících pracovních podmínek (např. těžké pracovní podmínky s

---

¹ Eurostat (2021), Population structure and ageing, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing

nízkou mzdou, náročná pracovní doba atd.). Podle Evropského pracovního úřadu bylo klasifikováno celkem 28 profesí, ve kterých pracovalo 14 % pracovní síly v EU v roce 2020 (27 milionů), jako nedostatkové, a 19 profesí bylo klasifikováno jako velmi nedostatkové.² V roce 2022 budou více než 3 % všech dostupných pracovních míst neobsazená – to znamená, že bude volných přibližně šest milionů pracovních míst.³

Tento nedostatek pracovních sil ohrožuje evropské hospodářství a konkurenceschopnost a týká se zejména určitých odvětví, jako je cestovní ruch, pohostinství, IT, zdravotnictví a logistika. **Migrace pracovních sil může být klíčovou hybnou silou při řešení nedostatku pracovních sil a několik zemí přijímá opatření k zapojení zahraničních pracovníků, aby tento nedostatek zaplnily.**⁴ Například Portugalsko redukovalo vízovou povinnost pro portugalsky mluvící země, jako je Brazílie, Angola a Mosambik; Španělsko přijalo zákon, který má usnadnit nábor pracovníků ze zahraničí; Slovinsko zvýšilo vydávání pracovních povolení; Německo pracuje na novém imigračním zákonu⁵ a Rakousko uvolnilo pravidla pro udělování víz.⁶

Reformy usnadňující pracovní migraci v Rakousku a Španělsku

V Rakousku byla v létě 2022 reformována červeno-bílo-červená karta⁷, která migrantům poskytuje povolení k pobytu na dobu určitou a přístup na trh práce, s cílem usnadnit pracovní migraci ze zahraničí a zároveň zjednodušit postup pro získání karty (např. usnadnění přijímání sezonních pracovníků a slučování rodin). Caritas Austria⁸ změny uvítala, ale lituje, že požadavky na jejich splnění zůstávají vysoké a chybí ustanovení usnadňující integraci migrantů. Caritas Austria rovněž podporuje další změny oznámené rakouskou vládou, které mají reagovat na nedostatek ošetrovatelských a pečovatelských pracovníků, zdůrazňuje však, že reformu by mělo doprovázet zlepšení pracovních podmínek a programy pro přijímání zahraničních kvalifikovaných pracovníků.

Ve Španělsku má reforma nařízení o cizincích (Reglamento de extranjería), která vstoupila v platnost 16. srpna 2022, za cíl reagovat na akutní potřebu pracovních sil usnadněním přístupu migrujících pracovníků na trh práce.⁹ Proces udělování pracovních povolení je pružnější pro přistěhovalce, kteří se ve Španělsku nacházejí neoprávněně, a pro osoby, které ve Španělsku hledají zaměstnání ze své země původu. Regularizace je za určitých okolností přístupná také migrantům, kteří ve Španělsku žijí dva roky. Caritas Spain¹⁰ reformu vítá, ale lituje, že opomíjí osoby ve zvláště zranitelných situacích a dlouhodobější integraci do společnosti a na trh práce.

Nedostatek pracovních sil ve zdravotnictví a pečovatelsství (v domácí péči nebo v institucionálních zařízeních) je obzvláště akutní ve spojitosti s rostoucími potřebami souvisejícími se stárnutím populace, protože podle prognóz bude v roce 2050 potřebovat dlouhodobou péči 38,1 milionu lidí v

² ELA (2021), Report on Labour Shortages and Surpluses, November 2021, <https://www.ela.europa.eu/sites/default/files/2021-12/2021%20Labour%20shortages%20%20surpluses%20report.pdf>

³ Eurostat (2022), Job vacancy statistics, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Job_vacancy_statistics

⁴ See for instance ICMPD and Ecdpm study (2022), “Re-thinking Approaches to Labour Migration Potentials and Gaps in Four EU Member States’ Migration Infrastructures”, <https://ecdpm.org/work/re-thinking-approaches-labour-migration-potentials-and-gaps-four-eu-member-states-migration-infrastructures>

⁵ DW (2022), “Germany and immigration: Will the planned reforms help?”, 29 November 2022, <https://www.dw.com/en/germany-and-immigration-will-the-planned-reforms-help/a-63925044>

⁶ Euractiv (2022), “Labour shortages felt all over Europe”, 26 September 2022, <https://www.euractiv.com/section/politics/news/labour-shortages-felt-all-over-europe/>

⁷ Austrian government website, Criteria-based Immigration to Austria - Red-White-Red Card, <https://www.migration.gv.at/en/types-of-immigration/permanent-immigration/>

⁸ <https://www.parlament.gv.at/PtWeb/api/s3serv/file/d9d2312f-d443-423c-937d-fd0546e977d0>

⁹ European Commission (2022), “Spain: Government adapts immigration law to include migrant workers in the labour market”, 5 September 2022, https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/spain-government-adapts-immigration-law-include-migrant-workers-labour-market_en

¹⁰ <https://redacoge.org/reglamento-de-extranjeria-una-reforma-necesaria-aunque-limitada/>

EU, což je o 23,5 % více než v roce 2019.¹¹ Navzdory akutním potřebám zůstávají v oblasti dlouhodobé péče nízké mzdy a nejisté podmínky, což způsobuje, že je toto odvětví neatraktivní. Očekává se, že do roku 2030 vznikne až 7 milionů volných pracovních míst pro zdravotnické pracovníky a pracovníky v oblasti péče, která budou jen částečně pokryta trhem práce v EU.¹²

Odvětví zdravotnictví a péče je již nyní do značné míry závislé na migrujících pracovnících. V roce 2018 pocházely téměř 2 miliony ze 14,2 milionu individuálních pracovníků ve zdravotnictví a dlouhodobé péči ze zahraničí, a to buď z jiného členského státu EU (693 700), nebo ze zemí mimo EU (1,3 milionu).¹³

Není proto divu, že se Evropská komise v dubnu 2022 pokusila více motivovat migrující pracovníky k práci v EU (včetně pokrytí potřeby pracovních sil v odvětví péče) tím, že navrhla několik legislativních reforem a partnerství v oblasti mobility se zeměmi mimo EU. Připravuje se například vytvoření projektu EU Talent Pool, jehož cílem je sladit uchazeče o práci z řad migrantů s potřebami pracovních sil v EU. Caritas Europa rovněž vítá, že Evropská komise v evropské strategii péče do roku 2022¹⁴, v evropské agendě dovedností (European Skills Agenda)¹⁵ a v Paktu pro dovednosti (Pact for Skills)¹⁶ uznává **potřebu otevřít regulérní cesty pro migraci ze zemí mimo EU a umožnit tak příchod kvalifikovaných pracovníků a pečovatелů**, ale zdůrazňuje, že jádrem tohoto úsilí by vždy měla být práva pracovníků.¹⁷

2.2 Pozitivní přínos migrantů pro evropskou ekonomiku a nejen pro ni

Podle Mezinárodní organizace práce (ILO)¹⁸ **tvoří migrující pracovníci podstatnou část pracovní síly v zemích s vysokými příjmy, přičemž muži migranti tvoří 18,7 % mužské pracovní síly a ženy 17,6 % ženské pracovní síly.** Po mnoho let hrají **migrující pracovníci významnou roli při obsazování pracovních míst a pozitivně přispívají k ekonomice EU.** Podle výzkumu z roku 2020¹⁹ tvoří 13 % klíčových pracovníků (např. v zemědělství, vzdělávání, zdravotnictví, péči, úklidu atd.) v EU přistěhovalci – tento podíl se zvýší na 33 %, pokud vezmeme v úvahu méně kvalifikovaná odvětví s obtížnějšími pracovními podmínkami, jako je úklid nebo potravinářský průmysl.

COVID-19 zviditelnil tento nepostradatelný přínos pro naše ekonomiky a společnost, kterému se příliš často nedostane uznání. Během pandemie sehráli migranti zásadní roli při zajišťování provozu a fungování supermarketů, veřejné dopravy, osobní péče a nemocnic, tedy všech odvětví, která se

¹¹ European Commission (2022), Questions and Answers: European Care Strategy, 7 September 20 22, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_22_5168

¹² European Commission (2021), "Long-Term Care Report: Trends, challenges and opportunities in an ageing society", <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b39728e3-cd83-11eb-ac72-01aa75ed71a1>

¹³ European Commission (2021), Health and long-term care workforce: demographic challenges and the potential contribution of migration and digital technology, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC121698/23-02-2021_health_and_longterm_care_workforce_online.pdf; Eurofound (2021), "Tackling labour shortages in EU Member States", <https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2021/tackling-labour-shortages-in-eu-member-states>

¹⁴ The 2022 European Care Strategy aims at providing high-quality, affordable and accessible care services with, among others, better working conditions and a work-life balance for carers in the formal and informal sector, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&furtherNews=yes&newsId=10382#navItem-relatedDocuments>

¹⁵ The European Skills Agenda is a five-year plan to help individuals and businesses develop more and better skills and to put them to use, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2020:274:FIN>

¹⁶ European Commission (2020), The Pact for Skills, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1517&furtherNews=yes&newsId=9827>

¹⁷ For more information see Caritas Europa (2022) "position paper on long-term care strategy", <https://www.caritas.eu/better-quality-and-dignity-of-care/> and Caritas Europa (2022), "Analysis of the proposal for an EU Council Recommendation on long-term care", <https://www.caritas.eu/the-eu-challenge-of-long-term-care/>

¹⁸ ILO (2021), ILO Global Estimates on International Migrant Workers, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_808935.pdf

¹⁹ Fasani F., Mazza J. (2020), "Immigrant Key Workers: Their Contribution to Europe's COVID-19 Response", https://knowledge4policy.ec.europa.eu/sites/default/files/key_workers_covid_0423.pdf

potýkala s nedostatkem pracovních sil již před pandemií.²⁰ Výzkumy ukazují, že ve 22 evropských zemích OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj), v Austrálii, Kanadě a Spojených státech amerických **přispívají imigranti na daních a příspěvcích více, než kolik vlády vynakládají na jejich sociální zabezpečení, zdravotnictví a vzdělávání.** Výzkumníci dále zdůrazňují, že je důležité investovat do integrace nedávno přichozích a usazených migrantů na trhu práce, protože tyto programy mají velmi vysokou finanční návratnost.²¹

Migranti v neregulární situaci také hrají klíčovou ekonomickou roli, zejména v některých hospodářských odvětvích, jako je zemědělství, stavebnictví, pohostinství nebo péče o domácnost, která jsou ze strukturálního hlediska závislá na neregulární pracovní síle a práci migrantů v neregulární situaci.²² **Tato pandemie upozornila na otázku regularizace,** která pokud je pečlivě připravena a prováděna, může být pragmatickým politickým nástrojem pro řešení nehlášené práce a vykořisťování, může přinášet příjmy z daní a sociálního zabezpečení, reagovat na humanitární situaci a poskytovat migrantům sociální práva a podporovat integraci. V dokumentu²³, který doprovází Evropskou strategii péče, EK uvádí, že „**cesty k regularizaci pracovního statusu nenahlášených pracovníků** a státních příslušníků třetích zemí by mohly poskytnout příležitost v současnosti nenahlášeným pracovníkům a migrujícím pracovníkům oficiálně pracovat v odvětví péče a zároveň pomoci řešit nedostatky na trhu práce“.

Podle organizace Caritas Europa **může migrace pozitivně přispět v oblasti péče, potřebám trhu práce a ekonomice obecně,** pokud kanály pracovní migrace dodržují etické postupy nábory, poskytují důstojné podmínky a mzdy²⁴ a berou v úvahu negativní dopad odlivu mozků a „odlivu péče“. Pozitivní přínos migrace pro naši společnost – ekonomický, ale i sociální, kulturní atd.²⁵ – byl vždy součástí života a historie Evropy a je hodnotný i pro země původu, jak jsme uvedli v naší publikaci Společný domov (Common Home).²⁶ Zprostředkování mobility může posílit pozitivní přínos migrace, což je cíl, ke kterému se státy zavázaly v Globálním paktu o bezpečné, řízené a regulární migraci (tzv. globální pakt o migraci).²⁷

Akademici i odborníci²⁸ se stále více shodují na tom, že je třeba **zprostředkovat regulární migraci do EU pro všechny typy kvalifikací – včetně nízké a střední kvalifikace – a zlepšit pracovní začlenění a mobilitu migrantů, kteří již na území EU pobývají.** Přestože je EU ve skutečnosti jednotným

---

²⁰ Caritas Europa (2020), “Why COVID-19 shows that migrants’ integration in Europe is as important as ever”, Euronews OpEd, 18/12/20, <https://www.euronews.com/my-europe/2020/12/18/why-covid-19-shows-that-migrants-integration-in-europe-is-as-important-as-ever-view>, Caritas Europa (2020), “Time to recognise migrants’ contribution to Covid-19 response”, Euractiv OpEd, 30/06/20, <https://www.euractiv.com/section/non-discrimination/opinion/time-to-recognise-migrants-contribution-to-covid-19-response/>

²¹ OECD (2021), International Migration Outlook 2021: [https://www.oecd-ilibrary.org/sites/29f23e9d-en/index.html?itemId=/content/publication/29f23e9d-](https://www.oecd-ilibrary.org/sites/29f23e9d-en/index.html?itemId=/content/publication/29f23e9d-en&csp_a9da7d4f182770aaa63ad86232529333&itemIGO=oecd&itemContentType=book)

[en&csp_a9da7d4f182770aaa63ad86232529333&itemIGO=oecd&itemContentType=book](https://www.oecd-ilibrary.org/sites/29f23e9d-en&csp_a9da7d4f182770aaa63ad86232529333&itemIGO=oecd&itemContentType=book)

²² Caritas Europa (2020), “Undocumented workers are Covid-19 ‘elephant in room’”, EU Observer OpEd, 27 April 2020, <https://euobserver.com/opinion/148161>

²³ European Commission (2022), staff working document accompanying the Proposal for a council recommendation on access to affordable high-quality long-term care, p.83, <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docid=26018&langId=en>

²⁴ ILO defines decent work as follows: “Decent work sums up the aspirations of people in their working lives. It involves opportunities for work that is productive and delivers a fair income, security in the workplace and social protection for all, better prospects for personal development and social integration, freedom for people to express their concerns, organize and participate in the decisions that affect their lives and equality of opportunity and treatment for all women and men.”, <https://www.ilo.org/global/topics/decent-work/lang-en/index.htm>

²⁵ Vatican migrants and refugees section (2022), “The economic contribution of migrants to host countries”, Bulletin 2022 | #4, 5 May 2022, <https://migrants-refugees.va/2022/05/05/economic-contribution-of-migrants-to-host-countries/>

²⁶ Caritas Europa (2019), Common Home publication, Migration and Development in Europe and beyond, <https://www.caritas.eu/common-home-eu/>

²⁷ United Nations General Assembly (2018), Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N18/451/99/PDF/N1845199.pdf?OpenElement>

²⁸ European Parliamentary Research Service (2021), “Legal migration policy and law. European added value assessment”, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/694211/EPRS_STU\(2021\)694211_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/694211/EPRS_STU(2021)694211_EN.pdf)

pracovním trhem, je v neposlední řadě v kompetenci jednotlivých zemí EU, aby rozhodly o tom, kolik osob a za jakých podmínek přijmou na svá území.

2.3 Nedostatek regulérních cest do Evropy

Negativní vnímání migrace širokou veřejností, podporované mediálními dezinformacemi, předsudky a instrumentalizací problematiky ze strany politiků, způsobilo, že debata o pravidelné migraci je velmi toxická. Ačkoli **občané ze zemí mimo EU, kteří v EU pobývají, představují pouze 5,3 % celkové populace (23,7 milionu k 1. lednu 2021)**²⁹, lidé mají tendenci jejich přítomnost nadhodnocovat. Nedávný průzkum Eurobarometru ukázal, že 68 % respondentů nadhodnotilo počet státních příslušníků třetích zemí v poměru k počtu obyvatel své země.³⁰ V tomto citlivém kontextu se **velmi málo politiků odváží vyjádřit svou podporu pravidelné migrace navzdory nutné potřebě pracovních sil.**

Vstup do EU je do jisté míry- usnadněn vysoce kvalifikovaným pracovníkům, kteří jsou pro ekonomiku a globální konkurenci vnímáni jako přínosnější a méně problematictí z hlediska integrace. Tvůrci legislativy se však **zdráhají rozšířit možnosti pravidelné migrace pro pracovníky s nižší a střední kvalifikací**, a to navzdory jejich významnému přínosu pro ekonomiku a rostoucí potřebě pracovních sil všech kvalifikací (viz výše). **Geografické nerovnosti při přijímání pracujících migrantů** zdůraznila také organizace PICUM: „V roce 2018 udělilo 28 členských států EU více prvotních povolení k odměňovaným činnostem (vysoce kvalifikovaní pracovníci, sezonní pracovníci, výzkumní pracovníci a další) občanům USA než občanům všech afrických zemí dohromady.“³¹

Současné a velmi limitované možnosti legální migrace jsou často zaměřeny na specifická odvětví (např. zemědělství, pečovatelství a zdravotnictví, informační a komunikační technologie) a jsou **doprovázeny překážkami**, mezi něž patří složité a pomalé byrokratické postupy jak pro žadatele, tak i pro zaměstnavatele, vysoké finanční požadavky, pomalé pracovní testy s přísnými kritérii, omezená vízová opatření apod. Několik zemí, jejichž hospodářská činnost závisí na intenzivní pracovní síle, jako je zemědělství, **stanovilo roční migrační kvóty** určující počet pracovníků, kteří budou moci být přijati do země na krátkou dobu za účelem provádění sezonních prací, jako je například sběr ovoce a zeleniny. Ve většině zemí však strategie a **kvóty pro přijímání migrantů často neodpovídají potřebám pracovních sil**, což zaměstnavatele nutí najímat neregistrované migranty, aby tento nedostatek zaplnili. Jak jsme již zdůraznili v našem strategickém dokumentu o regularizaci, **nesoulad mezi potřebami pracovních sil a migračními politikami často vedl (na nátlak soukromého sektoru) státy, jako je Itálie a Španělsko, k tomu, aby zavedly programy regularizace**, které mají přivést neregistrované migranty do formálního pracovního sektoru a regulovat nehlášené segmenty ekonomiky.³²

Příklad způsobů přijímání sezonních pracovníků do Evropy

Každý rok přichází do EU více než 100 000 sezonních pracovníků ze zemí mimo EU, aby pracovali v zemědělství, cestovním ruchu a výrobě. Většina z nich je přijímána na základě směrnice o

²⁹Eurostat (2022), "Migration and migrant population statistics", https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics

³⁰Eurobarometer 2022: "Integration of immigrants in the European Union": <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2276>

³¹PICUM (2021), "Designing labour migration policies to promote decent work", policy brief, pg. 15, <https://picum.org/wp-content/uploads/2021/03/Designing-labour-migration-policies-to-promote-decent-work-EN.pdf>. PICUM stresses that data on first time permits issued for remunerated activities reasons (highly-skilled, seasonal, researchers and others) in the EU 28 MS in 2018, shows that citizens of the 55 countries coded as Africa account for only 5% of all permits granted (38,099).

³²Caritas Europa (2021), Demystifying the regularisation of undocumented migrants", policy paper, https://www.caritas.eu/wordpress/wp-content/uploads/2021/03/210326-Regularisation-of-undocumented-migrants_policy-paper.pdf

sezonních pracovnících, která stanovuje podmínky vstupu a pobytu a umožňuje členským státům omezit práva a ochranu sezonních pracovníků, zejména pokud jde o přístup k dávkám v nezaměstnanosti a rodinným dávkám.³³ Pro určení, zda situace na trhu práce odůvodňuje zaměstnávání státních příslušníků třetích zemí, se často používá test trhu práce.³⁴ Některé členské státy EU mají zavedeny politiky, které usnadňují opětovný vstup sezonních pracovníků (např. zrychlené postupy při podávání žádostí o víza/povolení, uvolňování z povinnosti předkládat určité dokumenty). Sezonní pracovníci většinou pocházejí ze zemí sousedících s EU, jako je Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Moldavsko, Severní Makedonie nebo Ukrajina, ale také ze zemí mimo Evropu v rámci dvoustranných dohod se zeměmi mimo EU.

Španělsko každoročně zveřejňuje program „Kolektivní správa nábory pracovníků v místě původu“ (Collective Management of Hiring in Origin), který upravuje podmínky, požadavky a charakteristiky dočasného smluvního režimu platného pro státní příslušníky zemí mimo EU a využívaného převážně v odvětví zemědělství. Většina dočasných pracovníků je najímána na jaře a v létě na sběr ovoce, především z Maroka, a to hlavně ženy, které jsou považovány za klíčové pro obsazení volných pracovních míst.

V **Itálii** stanovuje „Decreto Flussí“ (vyhláška o vstupu migrantů) roční kvótu pro vstup sezonních pracovníků do Itálie prostřednictvím podepsané pracovní smlouvy. V roce 2019 tato kvóta umožnila zaměstnat 18 000 pracovníků pocházejících ze zemí mimo EU, s nimiž je uzavřena dohoda, v zemědělství a pohostinství/turistice. Aby zde mohli migranti legálně pobývat, musí mít povolení k pobytu vázané na jejich pracovní status a pracovní smlouvu, jejíž ukončení má rovněž za následek ztrátu statusu regulárního pobytu.

Kromě negativního dopadu na trh práce přispívá k pravděpodobným podmínkám pro vykořisťování migrujících pracovníků také nedostatek a nejistota možností přijetí, pracovní povolení, která lze snadno pozbýt, a riziko, že se lidé dostanou do neregulárního zaměstnání.³⁵

2.4 Vykořisťování migrujících pracovníků

Jak zdůrazňujeme v naší Zprávě o chudobě (Caritas CARES! Poverty Report)³⁶, **pracovníci z řad migrantů mají obecně obtížnější pracovní podmínky než pracovníci z EU**. Většinou se pohybují v nejistých zaměstnáních s nižšími kvalifikačními požadavky, v neformálním sektoru a často mají omezený přístup k sociální ochraně, tedy jsou v situaci zvýšené zranitelnosti, kterou ještě zhoršila pandemie COVID-19, jež měla zásadní dopad zvláště na migrující pracovnice.

Nedostatek pravidelných migračních cest navzdory jasné poptávce po pracovní síle a existence rozsáhlých částí šedé ekonomiky podporuje neregulární migraci. V mnoha zemích je značný počet migrantů bez dokladů, kteří jsou ochotní pracovat za nízkou mzdu a v extrémně náročných

³³EMN (2020), „Attracting and protecting the rights of seasonal workers in the EU and United Kingdom“, Synthesis Report for the EMN Study December 2020, https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files_en?file=2020-12/00_eu_seasonal_workers_study_synthesis_report_en_1.pdf

³⁴According to the European Commission, a labour market test is a mechanism that aims to ensure that migrant workers are only admitted after employers have unsuccessfully searched for national workers, EU citizens (in EU Member States this also means EEA workers) or legally residing non-EU nationals with access to the labour market according to national legislation.

³⁵Caritas Europa (2021), contribution to the public consultation carried out by the European Commission ahead of the launch of the EU action plan against migrant smuggling (2021-2025), <https://www.caritas.eu/regular-pathways-needed-to-counter-smugglings/>

³⁶Caritas Europa (2021), „Inclusive labour markets: Ensuring no one is left behind“, CARES C European report 2021, p.33-36: https://www.caritas.eu/wordpress/wp-content/uploads/2022/02/Caritas_EuropeanReport_FINAL.pdf

podmínkách. Kvůli chybějícímu regulárnímu statusu **jsou neregulární migranti ohroženější vykořisťováním** a bojí se oznamovat případy zneužívání policii z obavy před deportací.³⁷ Kromě toho jsou kontroly práce na pracovišti často prováděny společně s orgány cizinecké policie, což znamená, že vykořisťování pracovníci bez dokladů mohou být zadrženi.

Směrnice EU o sankcích zaměstnavatelů stanovuje minimální normy pro sankce a opatření vůči zaměstnavatelům státních příslušníků třetích zemí, kteří pobývají na území EU neoprávněně. Agentura EU pro základní práva (FRA)³⁸ a Evropská konfederace odborových svazů (European Trade Union Confederation)³⁹ ovšem upozornily na velké nedostatky v implementaci, zejména pokud jde o systém podávání stížností, přístup k odškodnění, povolení k pobytu pro neregistrované pracovníky a ochranu pracovníků během inspekce práce, které se zaměřují spíše na prosazování imigračního práva. V září 2021 EK zveřejnila doporučení,⁴⁰ v nichž členské státy vyzývá ke zlepšení implementace směrnice a ochrany neregistrovaných migrujících pracovníků, ale teprve se ukáže, do jaké míry budou tato doporučení zohledněna v praxi.

Kromě migrantů bez dokladů jsou vykořisťováním ohroženi také migrující pracovníci, kteří do EU vstoupili regulárně a mají pracovní povolení i povolení k pobytu,⁴¹ a to z důvodu nejistoty jejich právního postavení. Často totiž mají krátkodobé povolení, jehož prodloužení je komplikované. V mnoha zemích je pracovní povolení vázáno na jednoho zaměstnavatele, což zvyšuje nebezpečí vykořisťování, neboť pracovníci se bojí oznámit zneužívání. Přerušení pracovního poměru totiž vede ke ztrátě pracovního povolení, a to vše v situaci, kdy je přístup ke spravedlnosti a právním prostředkům komplikovaný a neposkytuje právní ochranu během řízení.

Vykořisťování je rozšířené v několika odvětvích, která jsou pro naše hospodářství a životní podmínky zásadní, například ve stavebnictví, pohostinství a zemědělství, a **zhoršuje pracovní podmínky všem pracujícím, včetně místní populace. Zemědělsko-potravinářský sektor** je obzvláště náchylný k vykořisťování migrantů v regulárním nebo neregulárním postavení. Tlak na snižování cen zemědělských produktů vyvíjený supermarketem a zprostředkovateli vede zemědělce k hledání levných pracovních sil a vykořisťování svých pracovníků, aby z nich vytěžili co nejvíce⁴². Žádná země není imunní, a kromě známých případů Itálie a Španělska se na systémové a zahanbující pracovní podmínky a vykořisťování upozorňuje také ve Švédsku, Polsku, Spojeném království, Nizozemsku a Německu⁴³. Problém přesahuje otázku migrace, neboť se týká širšího systému výroby potravin, který se musí stát udržitelnějším, co se týká důstojných pracovních podmínek, ale také zdraví, životního prostředí a ekonomických kritérií.

Projekt Presidio na ochranu migrujících pracovníků v Itálii

³⁷PICUM (2020), "Insecure justice? Residence permits for victims of crime in Europe", <https://picum.org/wp-content/uploads/2020/06/Residence-permits-victims-of-Crime-FULL-REPORT.pdf>

³⁸FRA (2021), "Protecting migrants in an irregular situation from labour exploitation – Role of the Employers Sanctions Directive" <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/employers-sanctions-against-exploitation>

³⁹ETUC (2021), "ETUC Position on the Implementation of the Employers Sanctions' Directive", <https://www.etuc.org/en/document/etuc-position-implementation-employers-sanctions-directive>

⁴⁰European Commission (2021), "Minimum standards on sanctions and measures against employers of illegally staying third-country nationals", https://home-affairs.ec.europa.eu/minimum-standards-sanctions-and-measures-against-employers-illegally-staying-third-country-nationals_en

⁴¹Vatican migrants and refugees section (2022), "Exploitation of migrant workers and tools for protection", BULLETIN 2022 | #6, <https://drive.google.com/file/d/1BDiCTdhwE-bzUMq4fvQair9iZMyllyDx/view>

⁴²European University institute (2018), "Is Italian agriculture a 'pull factor' for irregular migration – and, if so, why?", <https://cadmus.eui.eu/handle/1814/60950>

⁴³OSF (2020), "Are Agri-Food Workers Only Exploited in Southern Europe? Case Studies on Migrant Labor in Germany, Netherlands, and Sweden", <https://www.opensocietyfoundations.org/publications/are-agri-food-workers-only-exploited-in-southern-europe>

Cílem projektu Presidio,⁴⁴ který Caritas Italy realizuje od roku 2014, je vybudovat národní systém schopný řešit pracovní vykořisťování a chránit pracovníky ve zjevné nouzi a zároveň podporovat etický dodavatelský řetězec prostřednictvím osvětových aktivit a nepřetržitého dialogu s místními a národními institucemi. S podporou diecézní sítě Caritas prosazuje projekt Presidio v Itálii novou metodiku, která vedle standardních modelů pomoci (poradenská centra) počítá také s „mobilními centry“ (karavan). Díky nim se dostává k obětem nebo potenciálním obětem vykořisťování na venkově, ve spontánních osadách a v opuštěných budovách, kde mnozí žijí v naprosté izolaci. Tato nová metodika je důležitá pro lepší naslouchání a podporu příjemců a pro zlepšení informovanosti a šíření informací. Od zahájení projektu Presidio bylo osloveno 8 422 migrujících pracovníků a provedeno 14 278 intervencí.

Ať už pečovatelé pracují regulérně, nebo neregulérně, zejména odvětví zdravotnictví a pečovatelství jsou nejvíc náchylné k vykořisťování. Ženy migrantky zastupují většinu v obou těchto oborech a jsou často nedostatečně placené, podhodnocené a vystavené vykořisťování, což se v souvislosti s pandemií COVID-19 ještě zhoršilo. **Zvláště ohroženi** jsou pracovníci v pečovatelských službách, kteří pracují v **soukromých domovech (např. pečují o seniory, děti a uklízejí domácnosti)**, protože soukromé pracoviště znamená absenci inspekce práce. Zároveň to znamená, že pracovníci jsou vydáni na milost a nemilost svým zaměstnavatelům, často bez jakýchkoli informací o svých právech, dostupnosti spravedlnosti a právních prostředků nápravy v případě zneužití. V nejhorším případě zaměstnavatel zabaví pracovníkům doklady totožnosti, což vede k jejich zadlužení. Obecně jsou **pečovatelé více vystaveni chudobě a sociálnímu vyloučení** a je u nich větší pravděpodobnost, že budou mít omezený nebo žádný přístup k sociálnímu pojištění, státnímu systému zdravotní péče nebo k důchodu.⁴⁵

Vývoj standardu spravedlivé péče organizacemi Caritas (Fair Care Standard)

Mnoho organizací Caritas v Evropě aktivně pracuje na řešení problému vykořisťování v sektoru péče prostřednictvím spolupráce v pracovní skupině Caritas Europa pro spravedlivou péči a jejich práce nese podtitul „spravedlivá migrace a mobilita v oblasti péče“. Zapojené organizace pokrývají země východní a západní Evropy a všechny se zabývají dlouhodobou péčí se zvláštním zaměřením na pracovníky v domácí péči. Pravidelně si vyměňují zkušenosti z různých zemí, identifikují výzvy, slibné postupy a inovativní řešení a provádějí osvětovou a propagační činnost na národní i evropské úrovni. Pracovní skupina vyhotovuje takzvaný Standard spravedlivé péče, který mohou organizace Caritas uplatňovat a dodržovat při své práci, pokud se tak rozhodnou. Jeho cílem je zajistit legální, spravedlivé a důstojné pracovní podmínky pro pracovníky v domácí péči, stanovit standardy pro nábor a minimální kvalifikaci a také nabídnout konkrétní podporu, školení a profesní rozvoj pro mobilní pracovníky v domácí péči. Norma se rovněž týká zajištění kvality pečovatelských služeb poskytovaných v soukromých domácnostech a pokynů pro jednání s klienty. Z rozsáhlých znalostí a zkušeností organizací Caritas, které slouží jako vysílající i přijímající organizace pečovatelů v domácnosti, vyplývá jejich akutní povědomí o přínosech i problémech emigrace a cirkulační migraci a o potřebě vzestupné sociální konvergence v celé Evropě.

Rychlý nárůst počtu **pracovníků platform** (např. Uber), kteří zaměstnávají většinou mladé lidi a migranty, nesprávně klasifikované jako samostatně výdělečně činné osoby, **jde v poslední době ruku v ruce s vykořisťováním a špatnými pracovními podmínkami**. V současné době je v EU 28 milionů pracovníků platform, z nichž 5,5 milionu je potenciálně nesprávně klasifikováno jako osoby samostatně výdělečně činné, a proto často nemají nárok na základní sociální a pracovní práva, jako je

⁴⁴<https://inmigration.caritas.it/progetti-nazionali/progetto-presidio>

⁴⁵Caritas Europa (2021), „Inclusive labour markets: Ensuring no one is left behind“, CARES C European report 2021, https://www.caritas.eu/wordpress/wp-content/uploads/2022/02/Caritas_EuropeanReport_FINAL.pdf

minimální mzda.⁴⁶ V mnoha zemích jsou v odvětví rozvozu jídla na kolech nadměrně zastoupeni migranti bez dokladů, kteří jsou vykořisťováni nebo podváděni zprostředkovateli, kteří bez skrupulí prodávají účet řidiče lidem, kteří zoufale hledají práci, jak bylo odhaleno v Belgii.⁴⁷ **Caritas Europa uvítala návrhy EK k regulaci práce na zmíněné platformě** a domnívá se, že jde o důležitý krok ke snížení chudoby a nejistoty pracujících a ke zlepšení důstojnosti práce a vzestupné sociální konvergence.⁴⁸

Caritas Europa podporuje důstojné pracovní podmínky, inkluzivní pracovní politiku a rovné zacházení se všemi. Jsme přesvědčeni, že nedávno vytvořený **Evropský orgán pro pracovní záležitosti (European Labour Authority, ELA)**⁴⁹ má hrát důležitou roli při dosahování tohoto cíle a při řešení vykořisťování a nehlášené práce v různých odvětvích (např. zemědělství, stavebnictví a práce v domácnosti), které mají dopad zejména na migrující pracovníky. ELA má mandát k zajištění spravedlivého a účinného prosazování pravidel EU v oblasti mobility pracovních sil a koordinace sociálního zabezpečení. Jako takový může usilovat o to, aby členské státy lépe chránily všechny pracovníky – včetně migrantů – prostřednictvím osvětových kampaní, spolupráce a nástrojů pro budování kapacit. Důležité je, že by měl podporovat členské státy, aby posílily inspekce práce a sankce v případě pochybení, a zajistily tak prosazování a dodržování práv pracovníků.

Zatímco členské státy jsou i nadále zodpovědné za vytváření politik v oblasti pracovní migrace na vnitrostátní úrovni, EU v této oblasti rovněž vypracovala řadu právních předpisů, i když s velmi malým zdarem.

3. Právní a politický rámec pro regulérní migraci

V dubnu 2022 se Evropská komise pokusila více zaměřit na potřebu motivovat migrující pracovníky, aby přišli do EU (včetně pokrytí potřeby pracovních sil v odvětví péče), tím že navrhla několik legislativních reforem a partnerství v oblasti mobility se zeměmi mimo EU. Připravuje se rovněž vytvoření databáze talentů EU (EU Talent Pool), která by měla zajistit soulad mezi uchazeči o práci z řad migrantů a potřebami pracovních sil v EU. Je však v kompetenci jednotlivých zemí EU, aby rozhodly o počtu osob přijatých na své území a o tom, za jakých podmínek. Navzdory jednoznačné potřebě většího počtu migrujících pracovníků v Evropě se mnohé členské státy nadále tvrdošijně zdráhají rozšířit pravidelnou pracovní migraci.

3.1 Omezení oborového přístupu EU k pravidelné migraci a překážky pro sloučení rodiny

Ačkoli se politika a média zaměřují především na uprchlíky a nelegální migraci, je důležité zdůraznit, že **většina vstupů na území EU probíhá regulérně**, i když je často nepřiměřená nebo chybná. Podle EK přichází do EU legální cestou každoročně přibližně 2,25 až 3 miliony státních příslušníků ze zemí mimo EU, na rozdíl od 125 000 až 200 000 osob přicházejících neregulérně⁵⁰.

---

⁴⁶European Commission (2021), "Commission proposals to improve the working conditions of people working through digital labour platforms", https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_6605

⁴⁷Le Soir (2021), «Profession: coursier sans papiers», 11 October 2021, <https://www.lesoir.be/399742/article/2021-10-11/profession-coursier-sans-papiers>, Infomigrants (2021), « En Belgique aussi, les sans-papiers se tournent vers l'activité de coursier, un métier pénible et précaire », 21 October 2021, <https://www.infomigrants.net/fr/post/35708/en-belgique-aussi-les-sanspapiers-se-tournent-vers-lactivite-de-coursier-un-metier-penible-et-precaire>

⁴⁸Caritas Europa (2022), position paper on the EC Proposal for a Directive on improving working conditions in platform work, <https://www.caritas.eu/wordpress/wp-content/uploads/2022/05/Caritas-Europa-Position-on-Proposal-for-a-Directive-on-improving-working-conditions-in-platform-work.pdf>

⁴⁹<https://www.ela.europa.eu/en/elas-mission>

⁵⁰European Commission (2022), "Attracting skills and talent to the EU", COM/2022/657 final, p.1, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0657&from=EN>

Existuje **soubor právních předpisů EU o legální migraci, které jsou zakotveny v článku 79 Smlouvy o fungování Evropské unie (Treaty on the Functioning of the European Union)**⁵¹ a které se vztahují na pracovníky, rodinné příslušníky a studenty. Smlouva umožňuje zákonodárcům EU přijímat opatření týkající se podmínek vstupu a pobytu, dlouhodobých víz a povolení k pobytu a vymezení práv státních příslušníků třetích zemí, kteří legálně pobývají v některém členském státě, včetně podmínek upravujících volný pohyb a pobyt v jiných členských státech. Členské státy si nicméně udržují kontrolu nad objemem přijímaných státních příslušníků třetích zemí, kteří přicházejí na jejich území za účelem hledání práce, a navíc se velmi brání další harmonizaci na úrovni EU.

V roce 2001 se Evropská komise pokusila sladit své politiky v oblasti pracovní migrace a usnadnit a objasnit pravidla pro přijímání a pobyt migrujících pracovníků v jednom legislativním dokumentu. V roce 2001 proto EK navrhla směrnici o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem placeného zaměstnání a samostatné výdělečné činnosti pro různé typy pracovníků v jednom právním předpise (tzv. průřezový přístup k pracovní migraci). Směrnice nicméně nikdy nevznikla, protože členské státy odmítly návrh schválit. Následně **přijala Evropská komise méně ambiciózní, oborový/vertikální přístup tvořený souborem různých směrnic, které stanoví různé podmínky a práva vstupu a pobytu** v závislosti na kvalifikaci a kategorii pracovníků.⁵² Podle Caritas Europa se jedná o promarněnou příležitost, která by poskytla zjednodušený legislativní rámec s jasnými pravidly a právy pro všechny migranty bez ohledu na jejich povolání nebo délku pobytu.

Za posledních 20 let byla **migrace za účelem sloučení rodiny jedním z hlavních důvodů přistěhovalectví do EU** a na konci roku 2021 tvořilo sloučení rodiny 36 % platných povolení k pobytu držení občany třetích zemí v EU.⁵³ Směrnice EU o sloučení rodiny z roku 2003⁵⁴ stanovuje pravidla, podle nichž mohou státní příslušníci třetích zemí přivést své rodinné příslušníky do země EU, ve které regulérně pobývají. Navzdory tomuto právu na sloučení s rodinnými příslušníky zaznamenali členové Caritas výskyt mnoha **praktických, administrativních a finančních překážek, které vedou k dlouhým, frustrujícím a nákladným procesům** v situaci, kdy se členské státy EU snaží mobilitu dále omezovat. Mezi materiální a praktické překážky, s nimiž se žadatelé obecně setkávají, patří mimo jiné vysoké materiální požadavky (minimální hranice příjmu, bydlení), zdravotní pojištění, testy DNA, obtížný přístup na velvyslanectví v zemích původu, drahé vízové poplatky, náročná byrokracie a přísné podmínky integrace před odjezdem⁵⁵. Jedná se o faktické překážky, ne vždy přiměřené, které významně omezují právo na rodinný život. Caritas Europa proto naléhavě vyzývá členské státy, aby zastavily tendenci vytvářet pro žadatele obtížnější podmínky pro splnění požadavků na sloučení rodiny. Členské státy by měly zajistit plné uplatňování práva na sloučení rodiny a odstranit praktické překážky bránící tomuto právu, mimo jiné uplatňováním pružnějších kritérií při identifikaci rodinných příslušníků, poskytováním příznivějších podmínek v případech žádostí od uprchlíků, přehodnocením dostupnosti a vhodnosti integračních opatření, snížením poplatků za podání žádosti a zjednodušením požadavků na doklady k žádosti a dalšími překážkami.

Častou kritikou adresovanou acquis v oblasti legální migrace je roztržitost, složitost a byrokratická pravidla, která přiznávají rozdílná práva různým kategoriím pracovníků, neatraktivnost pravidel EU ve srovnání s vnitrostátními systémy a nedostatek pravidel pro pracovníky s nízkou a střední kvalifikací

---

⁵¹European Union (2016), Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union, art 79, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016E079>

⁵²An overview of the EU acquis on regular migration can be consulted on DG Home website, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/legal-migration-and-integration_en

⁵³Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Residence_permits_-_statistics_on_stock_of_valid_permits_at_the_end_of_the_year&oldid=546073

⁵⁴Council Directive 2003/86/EC of 22 September 2003 on the right to family reunification, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32003L0086>

⁵⁵See also our 2016 publication "Migrants and refugees have rights! Impact of EU policies on accessing protection: <https://www.caritas.eu/migrants-and-refugees-have-rights/>

(kromě směrnice o sezonních pracovnících). **Komplexní hodnocení acquis v oblasti legální migrace, které provedla EK v roce 2019**⁵⁶, a veřejná konzultace, jíž se Caritas Europa zúčastnila⁵⁷, potvrdily zjištění, že acquis neodpovídá svému účelu a je třeba jej změnit, aby se EU stala atraktivnější pro migrující pracovníky, které ekonomika EU tolik potřebuje. Evropský parlament rovněž zadal několik šetření⁵⁸ o legální migraci, která zdůraznila potřebu rozšíření migrační legislativy pro ekonomiku EU i pro migranty. Na základě těchto zjištění přijal **EP v roce 2021 dvě usnesení**⁵⁹, v nichž vyzval **Evropskou komisi k rozšíření a usnadnění legální migrace** do EU předložením souboru návrhů na usnadnění a podporu vstupu migrantů do EU a jejich pohybu v rámci EU s cílem zjednodušit byrokracii, posílit soulad, podporovat základní práva a rovné zacházení a předcházet pracovnímu vykořisťování. Caritas Europa vítá snahu Evropského parlamentu o modernizaci právních předpisů EU s cílem usnadnit legální migraci a zjednodušit stávající legislativu.

3.2 Reforma směrnic EU o jednotném povolení a o dlouhodobých pobytech

V rámci Paktu EU o azylu a migraci **předložila EK v dubnu 2022 dvě cílené legislativní reformy směrnice o dlouhodobě pobývajících osobách z roku 2003 a směrnice o jednorázovém povolení z roku 2011**⁶⁰. Evropský parlament a Rada nyní budou jednat o změnách navržených EK a teprve se ukáže, do jaké míry budou původní návrhy zmírněny nebo posíleny. Caritas Europa vítá změny navržené Evropskou komisí ve směrnici EU o jednotném povolení a směrnici EU o dlouhodobých rezidentech, které podle našeho názoru usnadní přístup k povolením a upevní práva migrantů, i když některá ustanovení by mohla být posílena.⁶¹

Směrnice EU o jednotném povolení (Single Permit Directive)⁶² z roku 2011 zavádí zjednodušený postup podávání žádostí a jedno jediné povolení pro právo pracovat i pobývat v EU, a také rovné zacházení v některých oblastech (např. pracovní podmínky, sociální zabezpečení atd.). Cílem návrhu **reformy Evropské komise z roku 2022**⁶³ je dále zjednodušit postup pro získání a udržení jednotného povolení k práci a pobytu a posílit práva migrujících pracovníků tím, že se prostřednictvím kontrol a sankcí zaměří na vykořisťování na pracovišti. Změny zahrnují mimo jiné: možnost podat žádost v rámci členského státu EU (za účelem změny nebo obnovení statusu, aniž by žadatel musel kvůli žádosti cestovat do země mimo EU), lhůtu čtyř měsíců pro vydání rozhodnutí (včetně postupů týkajících se víz a testu trhu práce) a posílení rovného zacházení s pracovníky z členských států EU a přístupu k několika právům. Cílem změn je rovněž usnadnit změnu zaměstnavatele se stejným povolením, čímž se sníží riziko vykořisťování, kdy jsou pracovníci vázáni na jednoho zaměstnavatele, aby si udrželi povolení. A co je důležité, zavádí se právo nepozbýt povolení po dobu nejméně tří měsíců v případě ztráty zaměstnání. Vítáme změny, které usnadní jeho získání a zabrání možnosti ztráty jednotného pracovního povolení, a zejména vítáme změnu, která se snaží snížit závislost na

⁵⁶European Commission (2019), Staff working document on EU Legislation on legal migration, SWD(2019) 1055 final, https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2019-03/swd_2019-1056-executive-summary_en.pdf

⁵⁷Caritas Europa (2021), contribution to the EC consultation on regular migration, <https://www.caritas.eu/caritas-vision-for-the-eus-migration-policies/>

⁵⁸European Parliamentary Research Service (2021), Legal migration policy and law. European added value assessment, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/694211/EPRS_STU\(2021\)694211_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/694211/EPRS_STU(2021)694211_EN.pdf)

⁵⁹https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0260_EN.pdf, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0472_EN.pdf

⁶⁰European Commission (2022), "Attracting skills and talent to the EU", COM/2022/657 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0657&from=EN>

⁶¹PICUM (2022), "Recommendations on the long-term residence directive", <https://picum.org/wp-content/uploads/2022/09/PICUM-Recommendations-on-the-LTR.pdf>

⁶²EU Single Permit Directive, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32011L0098>

⁶³European Commission (2022), Proposal for a directive on a single application procedure for a single permit for third-country nationals to reside and work in the territory of a MS and on a common set of rights for third-country workers legally residing in a MS (recast), COM/2022/655 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2022%3A655%3AFIN&qid=1651221925581>

konkrétním zaměstnavateli, aby se zabránilo vykořisťování, stejně jako další ustanovení o prevenci a sankcích za zneužívání prováděné zaměstnavateli.

Směrnice EU o dlouhodobě pobývajících rezidentech z roku 2003⁶⁴ stanovuje podmínky, za kterých mohou státní příslušníci třetích zemí (včetně osob požívajících mezinárodní ochrany od roku 2011) získat status dlouhodobě pobývajících rezidentů, který jim poskytuje soubor jednotných práv, podobných těm, která mají občané EU. Obvykle se tak děje až poté, co občané zemí mimo EU žijí pravidelně a nepřetržitě v některé ze zemí EU po dobu pěti let a jsou schopni splnit přísná kritéria. **Cílem návrhu reformy z roku 2022**⁶⁵, který předložila Evropská komise, je usnadnit získání statusu dlouhodobě pobývajících rezidenta a mobility uvnitř EU a posílit práva dlouhodobě pobývajících rezidentů. Změny zahrnují: flexibilnější pravidla pro sčítání pětileté doby pobytu potřebné k získání povolení k dlouhodobému pobytu (lze započítat dobu pobytu v různých zemích a na základě různých pobytových statusů, tj. dočasný status, status studenta, status uprchlíka), ustanovení usnadňující sloučení rodiny a rovné zacházení s občany EU, jakož i cirkulační migraci tím, že držitelům povolení k dlouhodobému pobytu bude umožněno opustit EU až na 24 měsíců, aniž by ztratili svůj status. Kromě toho byla v první fázi legislativních návrhů v rámci Paktu EU, které byly předloženy v roce 2020, navržena také změna č. 66, umožňující osobám s mezinárodní ochranou získat povolení LTR, které umožní mobilitu uvnitř EU po třech letech namísto pěti. Navrhované změny považujeme za nezbytné pro usnadnění přístupu ke statusu dlouhodobě pobývajících rezidenta a mobility v rámci EU, stejně jako pro posílení rovného zacházení a slučování rodin. Změny by přispěly k bezpečnějšímu a stabilnějšímu pobytovému statusu, posílení práv a hladšímu průběhu integrace.

Vítáme tuto obnovenou pozornost věnovanou pracovní migraci, nicméně **litujeme, že kvůli odporu členských států nemohl být zahájen komplexnější a horizontálnější přístup k migraci, který by usnadnil přijímání pracovníků s nízkou a střední kvalifikací.**

Zatímco tato část se zabývala rámcem EU pro regulérní migraci, další část se věnuje iniciativám usnadňujícím regulérní migraci mimo EU.

4. Podpora mobility ze třetích zemí do EU

4.1 Partnerství v oblasti mobility a talentů se zeměmi mimo EU

V rámci celkové spolupráce se třetími zeměmi v oblasti řízení migrace **EK od roku 2005 financuje a podporuje partnerství mobility, aby tak pomohla regulérní migraci** (v rámci Globálního přístupu k migraci), se smíšenými výsledky. Partnerství pro mobilitu – které lze do jisté míry přirovnat k cirkulační migraci – má za cíl usnadnit mobilitu státních příslušníků třetích zemí ze třetí země do členského státu EU. Často se týká konkrétního hospodářského odvětví a umožňuje přístup k odbornému vzdělávání a dočasný přístup na pracovní místo po stanovenou dobu, po níž se očekává, že se migrant vrátí do země původu. Důležitými prvky programů mobility jsou budování kapacit a předávání dovedností.

V roce 2017 EK oznámila⁶⁶ svůj záměr podporovat, koordinovat a financovat (v rámci Světového fondu EU pro Afriku a AMIF prostřednictvím nástroje Partnerství pro mobilitu) **pilotní projekty legální migrace se třetími zeměmi se specifickým zaměřením na africké země**. Pilotní projekty jsou často bilaterální, v závislosti na privilegovaných vztazích navázaných mezi dvěma zeměmi, s několika

⁶⁴ EU Long-term Residents' Directive, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=celex%3A32003L0109>. It is worth stressing that out of the 23,7 million non-EU nationals in the EU, over 10 million hold a long-term or permanent residence permit, of which 70% were national permits. 21 Member States have parallel national schemes, which often have more favourable provisions, thereby reducing drastically the attractiveness of the EU LTR permit.

⁶⁵ European Commission (2022), Proposal for a directive concerning the status of third-country nationals who are long-term residents (recast), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0650>

⁶⁶ European Commission (2017), Communication on the Delivery of the European Agenda on Migration, COM(2017) 558 final, https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2020-09/20170927_communication_on_the_delivery_of_the_eam_en.pdf

málo výjimkami, jako je například projekt THAMM⁶⁷ (Towards a Holistic Approach to Labour Migration Governance and Labour Mobility in North Africa) pod vedením Německa, který byl zřízen v rámci Svěreneckého fondu EU pro Afriku s cílem podpořit vzájemně výhodnou legální migraci a mobilitu a na němž se podílí Belgie a potenciálně i další členské státy; Egypt, Maroko a Tunisko jako partnerské země; a také IOM a Mezinárodní organizace práce (ILO). Bilaterální partnerství v oblasti mobility v rámci svěreneckého fondu EU zahrnují projekty vedené Belgií, Francií, Litvou a Španělskem. V dubnu 2022, spolu se zahájením výše zmíněné legislativní reformy, EK oznámila⁶⁸ nadcházející spuštění **na míru šitých Partnerství pro talenty** se třetími zeměmi v rámci spolupráce při řízení migrace, a to v návaznosti na pilotní programy. První talentová partnerství budou zahájena s Egyptem, Marokem a Tuniskem do konce roku 2022, později by mohla následovat partnerství s Pákistánem, Bangladéšem, Senegalem a Nigérií. Podle vize EU mají partnerství pro talenty posílit legální cesty do EU a zároveň strategicky zapojit partnerské země do řízení migrace s cílem budovat důvěru a rozvíjet vyvážená a komplexní partnerství založená na lepším **sladění potřeb trhu práce a dovedností mezi EU a partnerskými zeměmi. Program pro mládež v EU** (EU Youth Mobility Scheme) bude poskytovat podporu studentům, absolventům a kvalifikovaným pracovníkům, kteří chtějí studovat, pracovat nebo se vyškolit v EU.

Vzhledem k tomu, že **nedostatek pracovních sil v odvětví dlouhodobé péče** je v celé EU obzvláště znepokojivý, Evropská komise v rámci evropské strategie péče předpokládá, že **Partnerství talentů (Talent Partnerships) by mohla usnadnit odbornou přípravu a přijímání pracovníků v oblasti péče, kteří nejsou státními příslušníky EU, do EU.** Studie proveditelnosti zmapuje současné podmínky a práva pro přijímání pracovníků v oblasti dlouhodobé péče ze zemí mimo EU v členských státech. Rovněž prozkoumá přidanou hodnotu a proveditelnost vytvoření programů na úrovni EU pro to, aby přilákaly pracovníky v oblasti péče, přičemž zohlední etický rozměr takových programů.⁶⁹ Nadto Komise v rámci Paktu pro dovednosti (**Pact for Skills**)⁷⁰ připravuje také pilotní projekt v oblasti péče na podporu dovedností a mobility, aby byly uspokojeny potřeby trhu práce v EU.

Kromě těchto programů mobility připravuje Evropská komise program **EU Talent Pool** pro státní příslušníky třetích zemí, kteří mají zájem o migraci za účelem života a práce v EU. Tato celoevropská platforma a nástroj pro vyhledávání pracovníků bude vytvořena s cílem sladit dovednosti uchazečů ze zemí mimo EU s potřebami zaměstnavatelů. Webový portál spolu s chartou a podrobným plánem by měl být oficiálně spuštěn do poloviny roku 2023.⁷¹ V říjnu 2022 byl zahájen pilotní projekt **EU Talent Pool, který se zaměřuje na osoby, jež uprchly před válkou na Ukrajině**, s cílem usnadnit jim přístup na trh práce v EU. Jeho cílem je obdobně sladit potřeby zaměstnavatelů s dovednostmi uchazečů.⁷²

Příklady partnerství v oblasti mobility financovaných EU

⁶⁷ European Commission (2018), "Towards a Holistic Approach to Labour Migration Governance and Labour Mobility in North Africa", https://ec.europa.eu/trustfundforafrica/region/north-africa/regional/towards-holistic-approach-labour-migration-governance-and-labour_en

⁶⁸ European Commission (2022), "Attracting skills and talent to the EU", COM/2022/657 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0657&from=EN>

⁶⁹ This analysis will look carefully at the social and economic impacts that such EU-level schemes would have, in particular on the working conditions, including salaries, of long-term care workers in the EU. It will also take into account the impact on countries of origin and examine possible arrangements enabling win-win agreements. Training programmes that also aim to increase the number of available staff in those non-EU countries could be developed. The analysis will also cover ethical standards of recruitment as promoted by the World Health Organization.

⁷⁰ European Commission (2020), The Pact for Skills, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1517&furtherNews=yes&newsId=9827>

⁷¹ See more details in the annex "Practical arrangements for an EU Talent Pool" of the EC communication "Attracting skills and talent to the EU", COM/2022/657 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0657&from=EN>

⁷² EU talent pool: https://eures.ec.europa.eu/eu-talent-pool-pilot_en#how-to-register-on-the-eures-portal

Program dočasné mobility mezi Litvou a Nigérií „Digital Explorers“⁷³ má za cíl přivést z Nigérie do Litvy mladé odborníky v oblasti informačních a komunikačních technologií, aby zvýšili své dovednosti a zároveň pomohli řešit nedostatek pracovních sil. Na konci fáze mobility bude účastníkům, kteří se vrátí, poskytnuta reintegrační podpora, která by měla usnadnit přizpůsobení a produktivní využití jejich lidského a sociálního kapitálu získaného v Litvě.

Cílem projektu **PALIM (Pilotní projekt řešení nedostatku pracovních sil prostřednictvím inovativních modelů pracovní migrace** neboli Pilot Project Addressing Labour Shortages through Innovative Labour Migration Models)⁷⁴, realizovaného mezi **Belgií a Marokem**, je **propojit rostoucí marocký sektor informačních a komunikačních technologií s nedostatkem kvalifikovaných pracovníků v oblasti informačních a komunikačních technologií ve Flandrech** tím, že se usnadní krátkodobá mobilita mladých odborníků, kteří chtějí získat kvalifikované pracovní zkušenosti v odvětví informačních a komunikačních technologií. S cílem zvýšit jejich pracovní potenciál je skupině marockých absolventů nabízeno školení v oblasti technických dovedností a soft skills v Maroku. Přibližně polovina z nich je následně proškolená, aby našla zaměstnání v Maroku, zatímco druhá polovina se připravuje na hledání zaměstnání v Belgii. Součástí projektu, který realizuje belgická rozvojová agentura Enabel, jsou také aktivity zaměřené na budování kapacit, které mají pomoci zlepšit poskytování služeb v Maroku a pomoci všem zúčastněným stranám využít výhod pracovní migrace.

4.2 Překonávání nedostatků programů mobility

Vítáme tyto různé programy mobility, ale **litujeme, že jejich rozsah je v porovnání s potřebami a poptávkou stále velmi skromný**. Evropská komise se doposud setkává s obtížemi při motivování značného počtu členských států k rozvoji ambiciózních programů mobility, které souvisí s jejich celkovou neochotou rozšiřovat regulérní migraci. **Spolupráce se zeměmi mimo EU v oblasti řízení migrace se navíc nadále zaměřuje převážně na boj proti nelegální migraci**, přičemž regulérní migrace zaujímá velmi malou část diskusí. To je v rozporu s deklarovaným závazkem Evropské komise využívat rovnocenná partnerství se zeměmi mimo EU a se zásadou odpovědnosti partnerských zemí, kterou by se měla řídit rozvojová spolupráce. Ve skutečnosti jsou však partnerství v oblasti mobility i nadále většinou pojímána jako návnada usnadňující spolupráci se strategickými zeměmi mimo EU (např. zemí původu nebo tranzitu), které se nacházejí na typických migračních trasách směrem do EU, nebo z hlediska ovlivňování návratů a zpětného přebírání osob a správy hranic, což považujeme za nešťastné a svědčící o nespravedlivé mocenské dynamice mezi některými zeměmi.

Vyhodnocení⁷⁵ již realizovaných pilotních projektů provedené v rámci nástroje Partnerství pro mobilitu (Mobility Partnership Facility) poukazuje na několik omezení. Patří mezi ně limitované možnosti podpory mobilních pracovních programů a velice malé skutečné migrační pohyby (např. několik desítek až několik stovek osob, které využívají tyto projekty mobility), dále rovněž těžkopádné programy, které se kvůli zapojení širokého okruhu zúčastněných stran rozvíjejí příliš pomalu. Vyhodnocení doporučuje počítat s dlouhodobějšími projekty (přibližně tři až pět let), umožňujícími dostatečnou flexibilitu a koordinaci mezi různými aktéry, lepší sladění dovedností a uchazečů a větší zapojení soukromého sektoru (např. malých a středních podniků). Kromě toho hodnocení také doporučuje zahrnout pracovníky s nízkou a střední kvalifikací a rozšířit je do nových zemí původu, což považujeme za vhodné a potřebné.

⁷³Digital explorers, Connecting ICT markets through individual journeys, <https://digitalexplorers.eu/#>

⁷⁴Enabel, “Pilot Project Addressing Labour shortages through Innovative labour migration Models, <https://open.enabel.be/en/BEL/2337/p/pilot-project-addressing-labour-shortages-through-innovative-labour-migration-models.html>,

⁷⁵ICMPD/MPF (2020), “Partnerships for mobility at the crossroads. Lessons Learnt From 18 Months of Implementation of EU Pilot Projects on Legal Migration”, policy brief, <https://www.migrationpartnershipfacility.eu/storage/files/mpf-policy-brief-pilot-projects-1020.pdf>

Podle našeho názoru může mobilita, pokud je dobře řízená, významně přispět k rozvoji zemí původu⁷⁶ prostřednictvím výměny know-how a odborných znalostí, navázáním nových kontaktů usnadňujících obchodní a společenské vztahy, zapojením diaspor a mnoha výhodami spojenými s remitencemi. Nicméně riziko odlivu mozků a odlivu péče je všudypřítomné a je tu i nebezpečí, že ohrozí rozvoj země původu a způsobí, že v zemi nebude dostatek kvalifikovaných pracovníků, kteří by uspokojili potřeby místních komunit v zemi původu. Je třeba zavést opatření ke zmírnění negativních důsledků odlivu mozků, včetně například usnadnění cirkulační migrace a etického náboru ve zdravotnictví, jak je popsáno ve standardu Caritas Fair Care nebo v globálním KODEXU WHO pro mezinárodní nábor zdravotnického personálu.⁷⁷

Partnerství pro mobilitu jsou z našeho pohledu krok správným směrem, nicméně je třeba je rozšířit (jak z hlediska počtu zapojených zemí, tak z hlediska počtu příjemců), aby významně přispěla k rozšíření pracovní migrace. Přitom je třeba zohlednit zájmy zemí původu a migrantů, ale i ochranu práv pracovníků, aby se pozitivně přispělo k rozvoji cílových zemí i zemí původu. Tvůrci legislativy by nicméně měli uznat, že partnerství v oblasti mobility představují pouze malou část řešení, pokud jde o rozšíření pracovní migrace, a že by se měly rozšířit další dlouhodobé trvalé cesty pravidelné migrace a programy cirkulační migrace.

Snaha řešení odlivu mozků v Albánii

Výzkumy⁷⁸ ukazují, že vysoká míra emigrace z Albánie od počátku 90. let 20. století má na zemi jak pozitivní, tak negativní dopad. Nedostatek pracovních příležitostí v Albánii v posledních letech zvýšil emigraci mladých vysoce kvalifikovaných a vzdělaných Albánců do EU a USA. Více než 1,6 milionu Albánců (přibližně 50 % obyvatelstva) žije v zahraničí.

Pozitivní je, že emigrace přispěla ke snížení chudoby a rozvoji země prostřednictvím významných převodů peněz, navíc posílila vzdělání a profesní zkušenosti. Emigrace však také vedla k odlivu mozků a vyčerpání lidských zdrojů v Albánii (např. úbytek inženýrů, IT specialistů, lékařů a zdravotních sester), což ovlivnilo místní komunity a způsobilo značný tlak v některých odvětvích. Aby Albánie zmírnila dopady odlivu mozků, snažila se ve spolupráci s hlavními emigračními zeměmi usnadnit cirkulační migraci a řešit potřeby trhu práce, dostupnost a kvalitu různých služeb (např. vzdělávání, zdravotní péči), aby mladým lidem poskytla jiné možnosti než emigraci.

Caritas Albania přispívá k podpoře hospodářského rozvoje a vytváření pracovních míst v zemi prostřednictvím projektů, jako je program „YourJob“.⁷⁹ Jeho cílem je usnadnit přechod mladých dospělých ze školy do pracovního života tím, že rozvíjí jejich schopnosti a dovednosti, a pomáhá jim tak budovat jejich budoucnost. Prostřednictvím regionálního přístupu ve spolupráci s místními partnery a odborníky se projekt snaží řešit nezaměstnanost mladých lidí z různých hledisek a podporovat sociální ekonomiku. Caritas rovněž poskytuje informace o bezpečné migraci s cílem zvýšit povědomí o rizicích zneužívání, vykořisťování a obchodování s lidmi a snížit příčiny nucené migrace, mimo jiné podporou resilience, a tím umožnit jednotlivcům, aby se rozhodli, zda zůstanou, nebo budou migrovat.

⁷⁶Caritas Europa (2019), “Common Home publication Migration and development in Europe and beyond”, <https://www.caritas.eu/wordpress/wp-content/uploads/2019/11/European-Common-Home-full-publication-one-page.pdf>

⁷⁷WHO (2010), “The WHO Global CODE of Practice on the International Recruitment of Health Personnel”, https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/WHA_RES_63.16.pdf

⁷⁸European Training Foundation (2021), “How migration, human capital and the labour market interact in Albania”, https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-09/migration_albania.pdf

⁷⁹<http://caritalbania.org/albanian-youth-and-your-job-project/>

5. Závěr

Caritas Europa v tomto informačním dokumentu poskytuje stručný přehled stávajícího právního a politického rámce platného v EU, který se vztahuje na různé typy migrujících pracovníků a jejich práva. Upozorňuje také na sektorový přístup EU, který se v drtivé většině zaměřuje na vysoce kvalifikované pracovníky, ale neodpovídá současným a budoucím pracovním a hospodářským potřebám EU.⁸⁰

Demografické problémy Evropy v kombinaci s akutním nedostatkem pracovních sil všech kvalifikací – včetně nízké a střední – činí potřebu zintenzivnit humánní pracovní migraci ještě zřejmější. Migranti byli vždy součástí evropské struktury a nesmírně přispívají k rozvoji evropského hospodářství a společnosti obecně. Jejich pozitivní přínos byl konečně veřejně uznán během pandemie COVID-19, kdy by několik odvětví naší společnosti nebylo schopno fungovat bez pracovního přínosu migrantů (včetně migrantů bez dokladů).

Dokud budou přetrvávat současné překážky, jako jsou problémy spojené s byrokratickou náročností regulérních cest, příliš malým počtem regulérních kanálů a také bezbřehým vykořisťováním migrujících pracovníků v různých odvětvích, zůstanou lidská a pracovní práva migrantů nechráněna, což není v souladu se závazky EU. Navzdory některým legislativním reformám EU a partnerstvím v oblasti mobility, která Evropská komise navrhla v roce 2022, je třeba pro zjednodušení regulérní migrace pro všechny druhy kvalifikací učinit více a zároveň respektovat práva a důstojnost migrantů.

6. Doporučení

Orgánům EU předkládáme následující doporučení:

- Evropská komise by měla členské státy inspirovat a vydat data, pokyny a doporučení týkající se osvědčených postupů pro rozšíření pracovní migrace a poskytnutí bezpečnějšího pobytového statusu migrantům.
- Evropský parlament a Rada EU by měly konstruktivně jednat o reformě směrnice o jednotném povolení i směrnice o dlouhodobě pobývajících rezidentech a posílit ustanovení usnadňující plynulý přístup k bezpečnému povolení, trvalou integraci, mobilitu uvnitř EU a posílení práv migrujících pracovníků a boj proti vykořisťování.
- Evropská komise by měla motivovat členské státy k rozvoji a realizaci většího počtu partnerství v oblasti mobility se zeměmi mimo EU tím, že vypracuje plán s jasnými milníky a poskytne odpovídající finanční podporu.
- Evropská komise by měla zajistit, aby byl Evropský úřad práce vybaven potřebným personálem a finančními prostředky k zajištění mobility migrujících pracovníků, koordinace sociálního zabezpečení a boje proti pracovnímu vykořisťování, a měla by rovněž podporovat členské státy v prosazování sankcí vůči zaměstnavatelům, kteří se podílejí na vykořisťování a nehlášené práci.
- Evropský parlament a Rada EU by měly co nejdříve uzavřít jednání o návrhu Komise na regulaci pracovníků pracujících na platformách⁸¹, aby podpořily spravedlivější pracovní podmínky a zajistily pracovníkům na platformách přístup k sociálnímu zabezpečení.

---

⁸⁰European Parliamentary Research Service (2021), Legal migration policy and law. European added value assessment, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/694211/EPRS_STU\(2021\)694211_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/694211/EPRS_STU(2021)694211_EN.pdf)

⁸¹ Caritas Europa (2022), "Position paper on the EC Proposal for a Directive on improving working conditions in platform work", May 2022, <https://www.caritas.eu/wordpress/wp-content/uploads/2022/05/Caritas-Europa-Position-on-Proposal-for-a-Directive-on-improving-working-conditions-in-platform-work.pdf>

Vyzýváme evropské vlády, aby:

- Rozšířily možnosti regulérní pracovní migrace pro různé kvalifikace (včetně nízké a střední kvalifikace) s ohledem na poptávku po pracovní síle, zajistily důstojné pracovní podmínky a rozšířily spolupráci s různými ministerstvy (např. práce, vnitra, rozvoje) a zúčastněnými stranami (odbornými organizacemi zaměstnavatelů, organizacemi občanské společnosti, diasporou a soukromým sektorem).
- Zajistily, aby politiky pracovní migrace respektovaly práva a důstojnost každého pracovníka, jak předpokládá katolická sociální nauka a „Františkova ekonomika“⁸², a přispívaly k ekonomice zaměřené na člověka, která slouží lidem, a nikoli naopak.
- Zlepšily a usnadnily vzájemné uznávání mezi členskými státy a obecně uznávání vzdělání a odborné kvalifikace a pracovních zkušeností získaných v zahraničí, včetně soft skills.
- Usnadnily a podporovaly slučování rodin a slučování migrujících pracovníků, včetně pracovníků s nízkou a střední kvalifikací, aby bylo zajištěno dodržování práva na rodinný život. Měly by být odstraněny nepřiměřené praktické a finanční překážky a při určování rodinných příslušníků by měla být uplatňována flexibilní kritéria.
- Zavedly jasné, účinné a přístupné správní postupy s dosažitelnými kritérii pro uchazeče, kteří chtějí požádat o povolení k řádnému pobytu a prodloužit jeho platnost (např. pracovní povolení, povolení k pobytu), a to i v rámci dané země.
- Upřednostnily bezpečné a udržitelné pobytové statusy, které umožňují přístup k systému sociálního zabezpečení v hostitelské zemi a zabraňují riziku nejistého pobytu. Konkrétněji, nevázat práva a pobytový status migrantů na jednoho zaměstnavatele nebo jedno odvětví, aby se zabránilo tomu, že se pracovníci dostanou do neregulérního postavení, když se změní pracovní situace nebo v případech vykořisťování.
- Ratifikovaly Úmluvu Mezinárodní organizace práce o pracovnících v domácnosti z roku 2011 a Úmluvu OSN o ochraně práv všech migrujících pracovníků a jejich rodinných příslušníků.
- Posílily prevenci a ochranu migrujících pracovníků před vykořisťováním podporou formálního zaměstnávání, zvýšením počtu pracovních inspekcí – oddělených od vymáhání imigrace – a prosazováním stávajících pravidel a sankcí proti vykořisťování pracovníků. Poskytly pokyny a specializovaná školení pro inspektoráty práce s cílem zajistit, aby orgány práce měly dostatečné zdroje.
- Zvážily regularizaci jako politickou možnost, která může mít smysl mimo jiné z ekonomických, sociálních a humanitárních důvodů a z důvodů veřejného zdraví pro migranty v neregulérních situacích. Při vytváření programů regularizace by vlády měly zvážit kritéria zdůrazněná v našem informačním dokumentu o regularizaci⁸³.
- Rozšířily rozvoj partnerství v oblasti mobility se zeměmi mimo EU, a zaměřily se tak na větší počet zemí mimo EU a migrantů v různých odvětvích a s různými dovednostmi. Partnerství pro mobilitu by měla:
  - odrážet zájmy jak země původu, tak cílové země;
  - plně respektovat práva migrujících pracovníků tím, že budou podporovat důstojnou práci a rovné zacházení s pracovníky z jednotlivých zemí; sociální partneři, odborníci, zástupci občanské společnosti a organizace diaspor by měli být zapojeni do vytváření, provádění a monitorování partnerství;
  - zajistit spravedlivé a důstojné mzdy v rámci partnerství v oblasti mobility, například v souvislosti s odvětvím péče v souladu s místními normami, odbornou přípravou a

⁸²<https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2022-09/economy-francesco-final-covenant-pope-francis-gospel.html>

⁸³Caritas Europa (2021), „Demystifying the regularisation of undocumented migrants“, policy paper, https://www.caritas.eu/wordpress/wp-content/uploads/2021/03/210326-Regularisation-of-undocumented-migrants_policy-paper.pdf

podporou profesionálních ošetrovatelských služeb, jakož i důstojné pracovní podmínky a dodržování pracovních práv.

- Zajistily, aby legislativa pracovní migrace, včetně partnerství mobility, nepřispívala k odlivu mozků a odlivu péče, například takto:
  - zajištění záruk a etického náboru bude v souladu s kodexem chování WHO a doporučením Global Skill Partnership pro osvědčené postupy⁸⁴;
  - usnadnění cirkulační pracovní migrace zjednodušením postupů pro získání víza, umožněním opakovaných žádostí pro ty, kteří již v systému jsou, a vícenásobných vstupních víz, stejně tak flexibilních povolení k pobytu s přenositelností práv, která umožňují cestování tam i zpět;
  - rozšíření partnerství pro talenty napříč odvětvími a úrovněmi kvalifikace a zjednodušení převodů peněz, aby se usnadnil přínos migrantů pro země původu.
- Zajistily inkluzivní trh práce s rovnými právy, spravedlivým zacházením a nediskriminací pro všechny pracovníky, aby migrující pracovníci v EU měli stejná práva a povinnosti, pokud jde o práci, mzdu, sociální dávky a zajištění, jako ostatní pracovníci v souladu s evropským pilířem sociálních práv a cílem Agendy 2030, kterým je důstojná práce pro všechny (cíl udržitelného rozvoje č. 8). Na migrující pracovníky, včetně těch, kteří pracují v nestandardních zaměstnáních, se musí plně vztahovat sociální zabezpečení a měla by být usnadněna přenositelnost práv na sociální zabezpečení s ohledem na mezinárodní profesní kariéru.

---

⁸⁴ See for instance WHO (2010), "The WHO Global CODE of Practice on the International Recruitment of Health Personnel", https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/WHA_RES_63.16.pdf